

Paatenen bieглоista

Viime vuosisadalla oli sotapalvelus Venäjällä ylen ankaaraa. Palvelusaika kesti jopa 25 vuotta. Oli luonnollista, että kukaan ei sinne mielellään lähtenyt. Nuoret miehet vietiin usein pakolla ja vanhoina miehinä sieltä takaisin kotikyliinsä palasivat.

Oli mahdollista palkata sijaisekseen joku toinen, mutta vaikea tämäkin kauppa oli, sillä halukkaita ei ollut. Kukapa siihen olisi suostunut.

Yleistä olikin, että miehet karkasivat ja elivät suurten salojen suojassa sotilaskarkureina, bieglaina. Vienassa ja Anuksessa kyllä riitti asumattomia selkosia, jonne esivallan käsi ei yltänyt. Kävi näin, että jotkut kylät saivat alkunsa näistä bieглоista.

Paateneella syntynyt **Jaako Andrejeff** keräsi 1920-luvun lopulla tietoja kotipuolensa bieglain. Tässä lainaus hänen muistiinpanoistaan.

Jevsei Agafanov oli kotoisin Paatenen Laasarin kylästä. Paremminkin hänet tunnettiin nimellä Pitkääpää Iivana. Hän piileskeli vuosikymmeniä Nesterinvaaran kylässä, joka sijaitsee erämaan keskellä noin 40 kilometriä Laasarista luoteeseen. Aikanaan siellä oli vain kaksi taloa. Kesäisin sinne saattoi päästä vain vaivoin hevosella ratsastaen, sillä suuret suot olivat vaaralliset ylittää. Talvisin kulkijoita oli harvassa.

Joskus, muutaman vuoden välein tuohon syrjäiseen paikkaan saattoi poiketa kulkukauppias nahkoja ja riistalintuja ostelemaan. Tai saattoi sattua metsästäjä peuran jälkiä seuraessaan. Tällaiset vierat eivät olleet vaarallisia eivätkä millään lailla häirinneet karkulaisten rauhaa.

Bieglot saivat elää täysin rauhassa erämaiden kätöissä eikä pelkästään metsästyksellä ja kalastuksella, vaan jopa maanviljelystäkin harjoittaen. Yksinäistä elämä tiettävästi oli, ja hankalaakin, ilman naisväkeä.

Niinpä Jevseikin hankki naisen, nuorikkonsa Pölkkyän kylästä. Siviiliavioliitto ilman vihkimistä oli tietysti ainoa ratkaisu. Rahvas, joka muutoin oli tarkka näissä asioissa, ymmärsi tällaiset avioliitot. sanottiin vain: "Jumala suudikoh, eläköö Jumalan kera".

Mentyään naimisiin Pitkääpään Jevsei rohkeni jonkin vuoden kuluttua siirtää vaimonsa

kotita Ioon Pölkkyään isännäksi. Syrjäinen oli tämäkin asuinpaikka, sillä matkaa, melkein tietöntä taivalta Laasariin oli noin 18 kilometriä. Laasarissa elivät Pitkääpään vanhemmat ja veljet, joista Iivana oli siihen aikaan kunnan stuaarostana.

Kerran sattui niin, että tämä kunnan virkamies, Iivana stuaarosta, tuli virka-asioissa Pölkkyään ja tahtoi samalla vangita bieglain. Jevsei oli juuri tullut kalastaja oli väsynyt. Stuaarosta ilmoitti tulleensa veljeään vangitsemaan ja heti oli lähdettävä matkaan kohti Laasaria. Jevsei vastasi selvittäen, että hän on juuri tullut kalarekeltä ja on hyvin väsynyt ja kylmissään, joten eikö hän ensi saisi kiivetä uuniin pankolle lämpiämään ruokaa odotellessa. Sitten lähdettäisiin matkaan.

Tähän vangitsija suostui. Jevsei kiipesi uunille ja hävisi sille tielleen. Uunilta oli tehty salakäytävä, nora, kuten Karjalassa sanottiin, ja sitä pitkin Jevsei pääsi pakenemaan.

Toisestakin paatenelaisesta bieglain Andrejeffilla muistiinpanoja. Tämä oli Ossippa Levkojev eli Pappi diädö, kotoisin Petrisenvaaran kylästä. Hän oli ollut sotapalveluksessa Petroskoin lähellä, josta kuitenkin karkasi ja piiloutui metsiin Koskan kylän liepeille, missä eläi parikymmentä vuotta. Piilopirtti oli lähellä kylää, mutta silti viranomaisilta salassa, koska kyläläiset eivät ilmiantaneet karkulaista.

Ossipalla oli erinomainen lauluääni, ja hän lauloi mielellään. Kylän tyttäriä tämä miellytti ja he kävivät usein kuuntelemassa Ossipan laulamista ja vievät samalla hänelle piirakoita. Yhteen näistä tyttäristä, erääseen Varvaraan, Ossippa mieltä ja Varvara alkoi käydä piilopirtillä tiuempaan ja salaa muilta.

Asia tuli kuitenkin tytön vanhempien tietoon ja he pakottivat Varvaran kiireesti naimisiin Vengin kylässä asuvan Hilippä nimisen miehen kanssa. Salainen suhde ei siihen sammunut ja Ossippa alkoi salaa ja jopa julkisestikin käydä Varvaran luona. Laillinen mies oli tästä tietoinen, mutta ei voinut asialle juuri mitään.

Kerran sattui niin, että Hilippän ollessa matkoilla Ossippa tuli taas Varvaraan katsomaan. Kesken tsäijnyjuonnin siasan tuli joukko naapuritalojen lapsia, jotka kysyivät, kuka vieras

oli. Varvara selitti: "Tämä vieras on Pappi diädö". Tästä Ossippa sai salanimen, jolla häntä vast'edes kutsuttiinkin. Mainitakoon, että useimmilla bieglain oli salanimi.

Kolmas paatenelaisista bieglain, joista on tallella tietoja, oli Mikifora Onaskaini, kotoisin Hirvenniemen kylästä. Hänen kerrotaan asustaneen rakentamassaan metsäpirtissä lähellä Vitsharven kylää Lep-päojalla.

Kerran Mikiforan ollessa nurmenperkaustöissä santarmit

saivat hänet kiinni, mutta hänen onnistui karata. Rangaistukseksi määrättiin hänen serkkunsa Sosona sotapalvelukseen.

Sitten Mikifora otti naisen Vitsharven kylästä ja muutti sinne kotivävyksi. Aivan julkisesti hän ei kuitenkaan uskaltanut elää, vaan kaivautti itselleen salahuoneen pirtin alle ja sieltä salanorot talon ulkopuolelle. Suurta kiinnijoutumisen vaaraa ei kuitenkaan ollut, sillä kylän rahvas oli hänen puolellaan.

Karjalaisia kauppiasmiehiä Joensuussa

Heikki Tarma on kirjoittanut ja julkaissut mielenkiintoisen teoksen karjalaisista kauppiasista Joensuussa 1920-luvulla. Kirja kertoo viidestä itä-karjalaisesta kauppiassuvusta, Akonlahden Dobrineista (myös Tarmat ja Rotkot), Rukajärven Saharoffeista, Repolan Omelien kylän Pänttöistä, Lusman kylän Grigorjeffista (Riikokset ja Riionheimot) ja Muujärven kylän Ipateista. Näiden sukujen kauppiat ovat toimineet menestyksellisesti ei vain Jo-

ensuussa vaan koko Pohjois-Karjalassa.

Kirjassa kerrotaan näiden kauppiassukujen historiaa mielenkiintoisella ja mukaansatempaavalla tavalla. Suvut kytkeytyvät toisiinsa avioliittojenkin kautta. Kirjassa vilahtavat monet muutkin karjalaiset kauppiassuvut, mm. Pottoset, Maura-set, Höttöset ja Kyöttiset.

Kirjaa on saatavana seuramme toimistosta hintaan 120,- ja postikulut.

LAHJAKSI SUOMALAISALLE

Heimolehti Karjala — suomalainen lahja suomalaiselle.

Lisätietoja os.
Heimolehti KARJALA
Kauppakatu 41
53100 Lappeenranta
puh. 953-453 1700